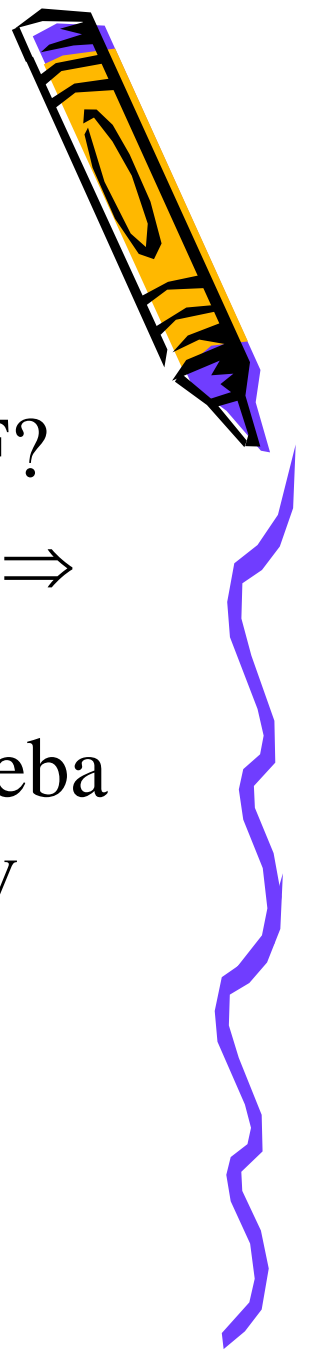

Trh výrobných faktorov

ZE PI Prednáška 4.

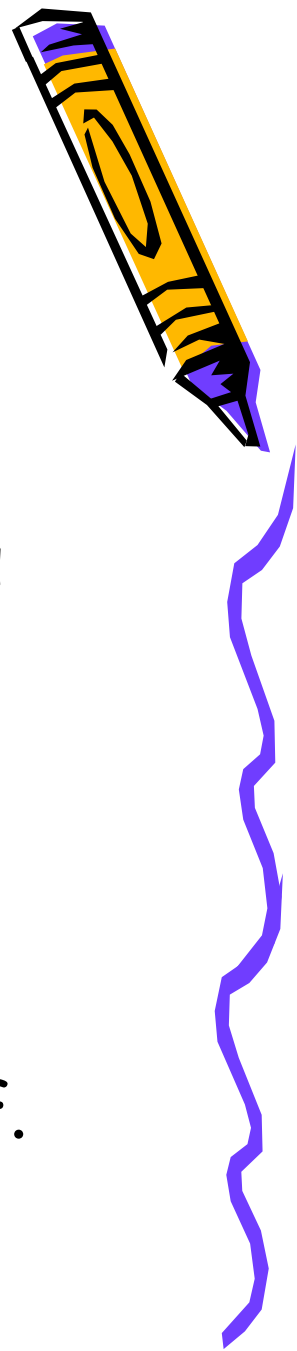
Ing. Zuzana Staníková, PhD.

- Ako sa tvoria a od čoho závisia ceny VF?
  - Zaujímajú nás ceny plynúce zo služieb VF $\Rightarrow$ tvorba cien VF
- Prepojenosť trhu VF s trhom SaS – potreba vedieť typ konkurencie na trhu výstupov

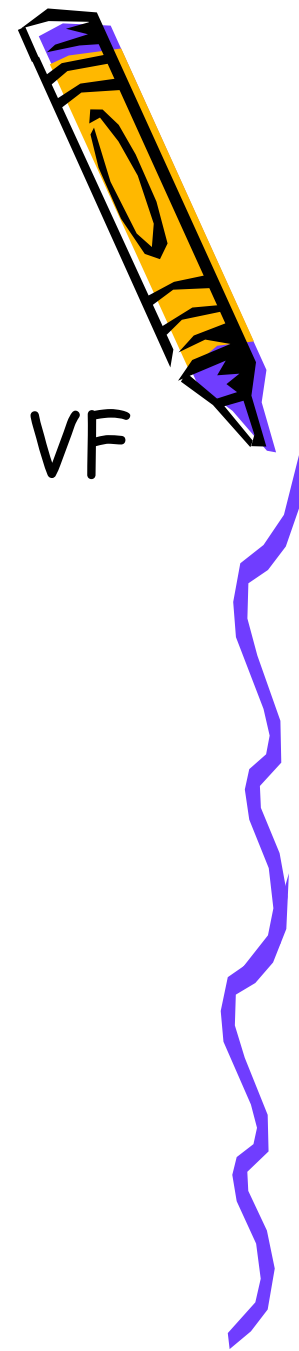
Subjekty na trhu VF:

- **Firmy**
  - vystupujú na strane dopytu (nakupujú VF)
- **Domácnosti, ako vlastníci VF**
  - tvoria stranu ponuky
- **Štát**
  - môže ovplyvňovať dopyt aj ponuku VF.

Určenie cien výrobných faktorov

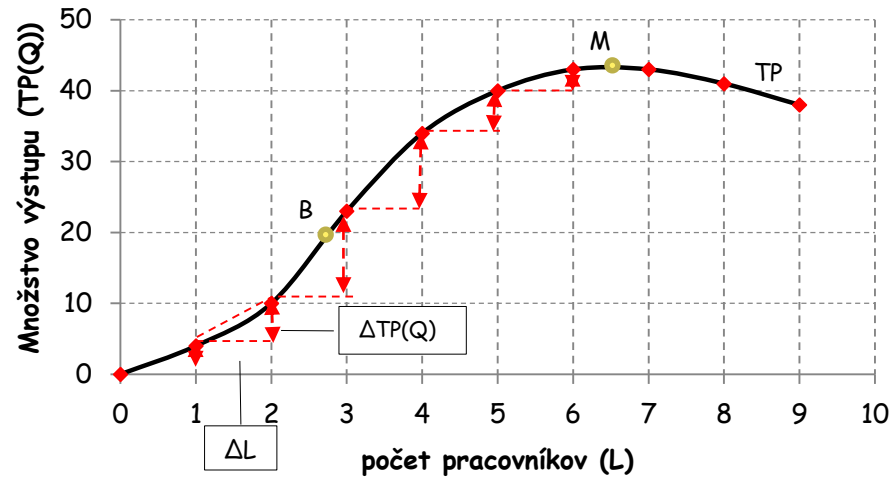

- Teoretickým základom tvorby cien VF je teória výroby
  - celkového produktu
  - hraničného produktu
  - príjmu z hraničného produktu

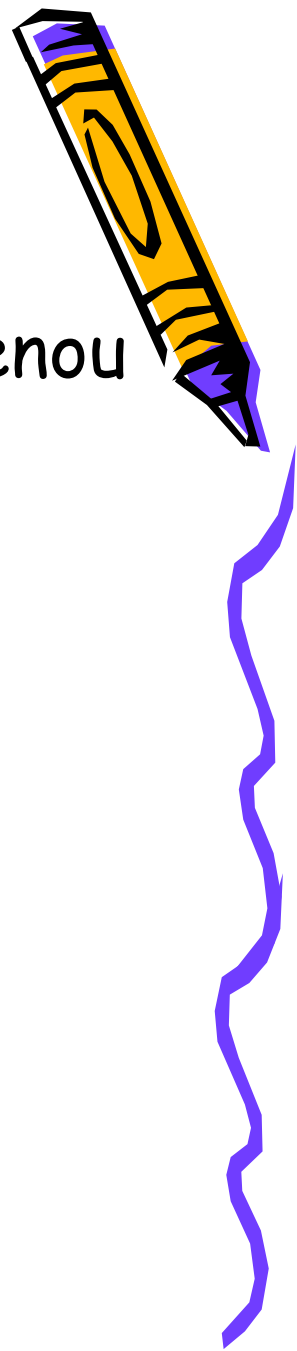

Celkový produkt (TP)

celkový objem
produkcie
vyrobený
kombináciou
výrobných
faktorov a
pomocou danej
technológie.

Hraničný produkt výrobného faktora (MPP_F)

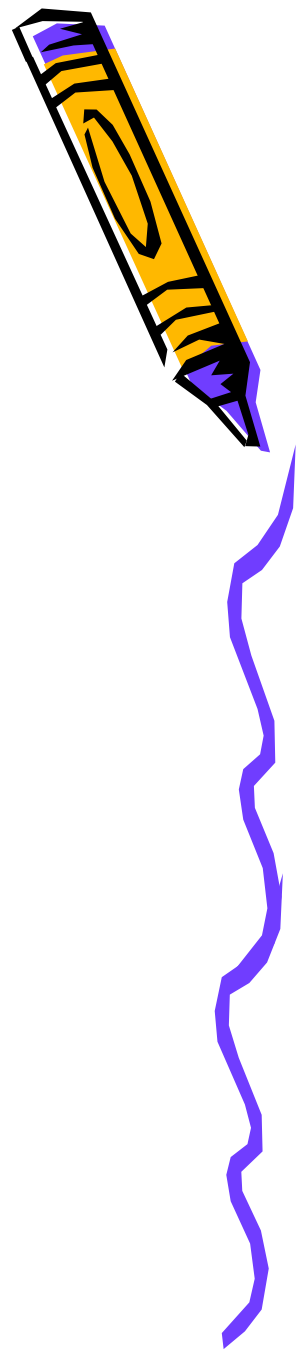
- zmena celkového produktu vyvolaná zmenou niektorého výrobného faktora o jednu jednotku

$$MPP_F = \frac{\Delta TPP}{\Delta F} = \frac{\partial TPP}{\partial F}$$

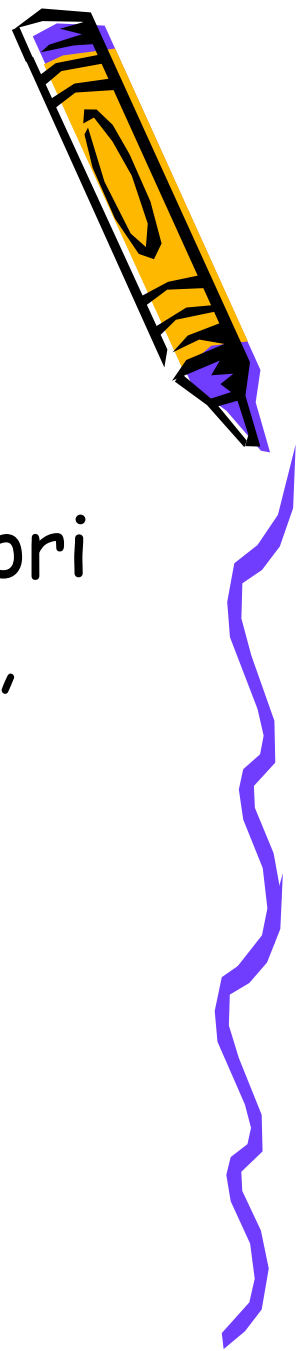

Zákon klesajúcich výnosov

- Pridávaním rovnakých jednotiek variabilného VF, pri nezmenených ostatných VF, dostávame stále menšie prírastky výstupu.

Zákon klesajúceho hraničného produktu

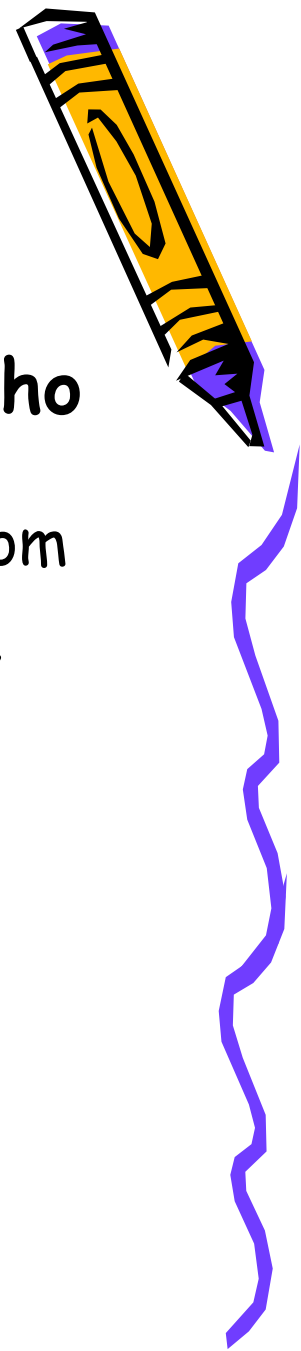

- Rovnomerným zvyšovaním variabilného VF o jednu jednotku, pri nezmenených ostatných faktoroch, dochádza k poklesu hraničného produktu.

Určenie cien VF - dokonalá konkurencia

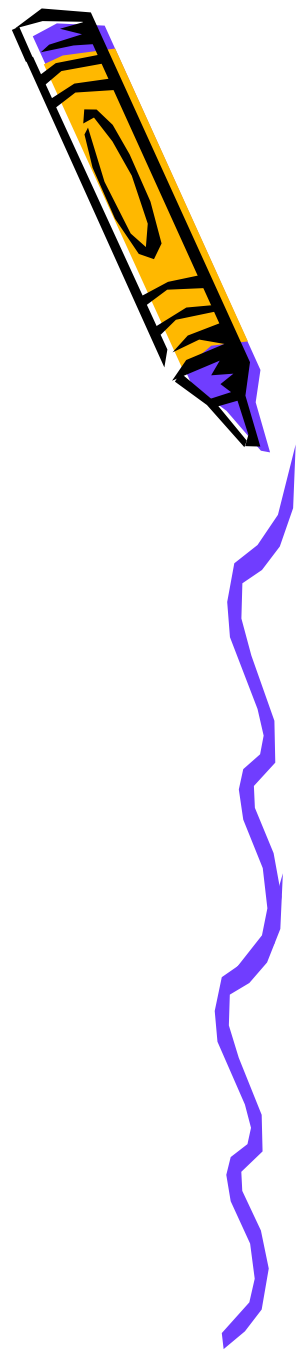

- Príjem z hraničného produktu výrobného faktora (MRP_F)
- dodatočný príjem, ktorý firma získava predajom produktu, vyrobeného zapojením dodatočnej jednotky VF do výroby, pričom ostatné vstupy zostávajú konštantné.

$$MRP_F = MPP_F \times P$$

P = cena výrobku

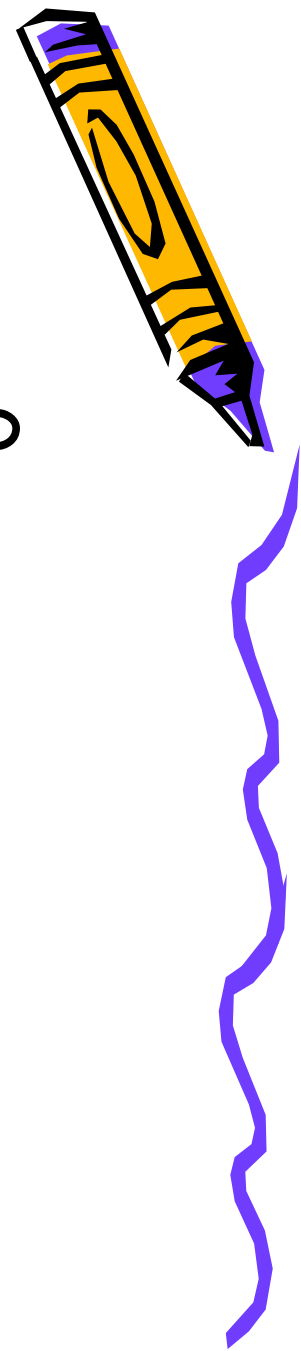
- příjmy z hraničných produktov pre jednotlivé výrobné faktory budú:
- Pre prácu: $MRP_L = MPP_L \cdot P$
- Pre pôdu: $MRP_A = MPP_A \cdot P$
- Pre kapitál: $MRP_K = MPP_K \cdot P$

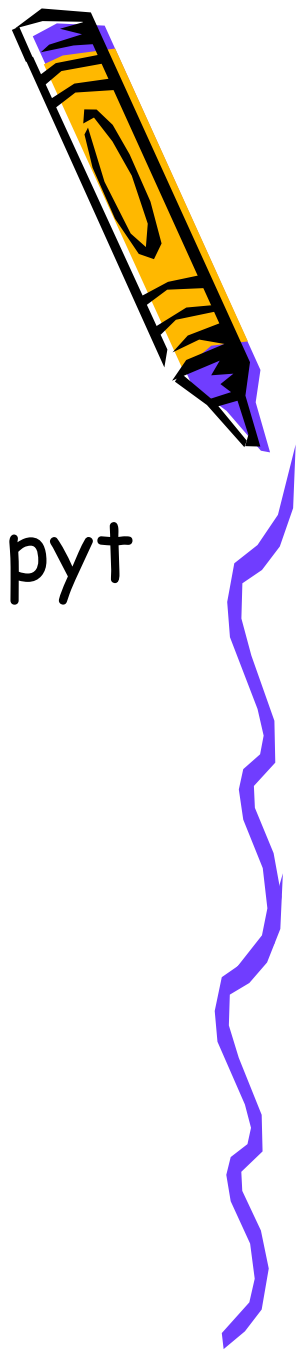

Určenie cien VF - nedokonalá konkurencia

- Keďže na trhu produktov je $MR < P$
 $\Rightarrow MRP_F = MPP_F \times MR$

MR = hraničný príjem z tovaru

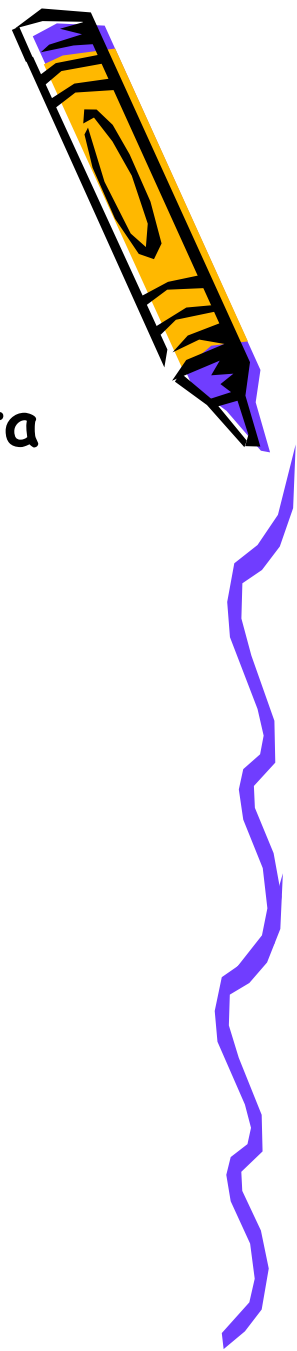

- Hraničné produkty, resp. príjmy z hraničných produktov, určujú dopyt po výrobných faktoroch.

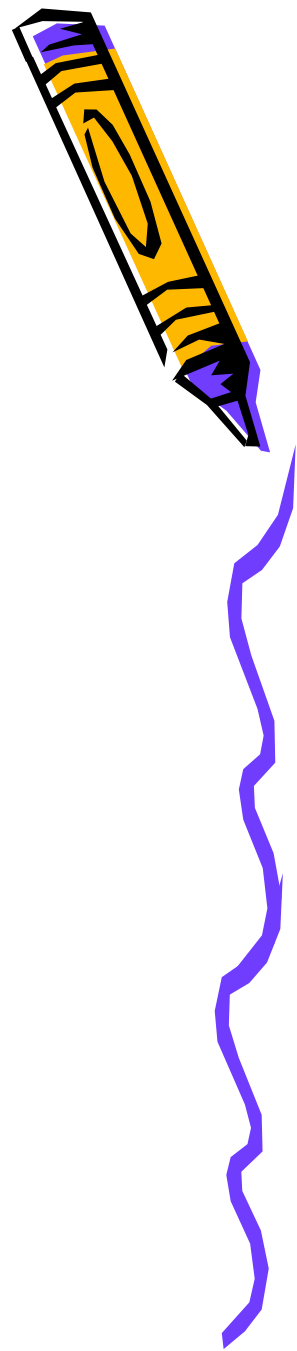

Ceny výrobných faktorov

- Pôda
  - nájomné za pôdu sa nazýva renta. Jej základom je výnos z pôdy - pozemková renta ($MRP_p = \text{renta} = MPP_p \cdot \text{cena produkcie}$)
- Kapitál
  - za službu sa platí úrok. Tomuto vzťahu sa hovorí úver. ($MRP_k = \text{úrok} = MPP_k \cdot \text{cena produkcie}$)
- Práca
  - za jej službu sa platí mzda. ($MRP_L = \text{mzda} = MPP_L \cdot \text{cena produkcie}$)

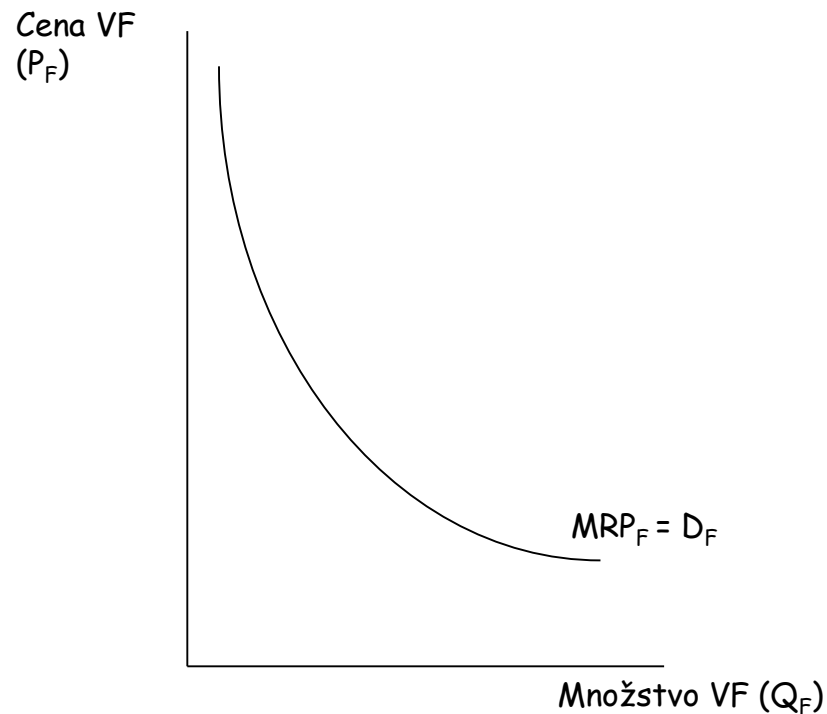

- Krivka príjmov z hraničného produktu určitého faktoru je súčasne krivkou individuálneho dopytu firmy po tomto VF.

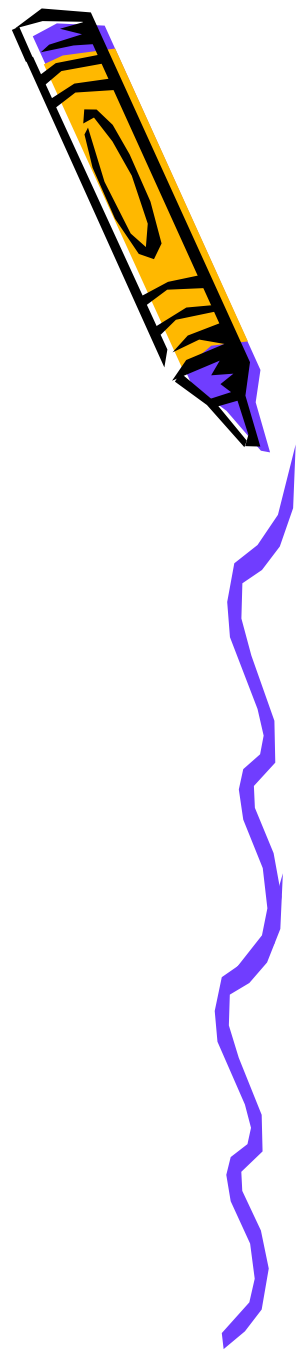
$$MRP_F = D_F$$

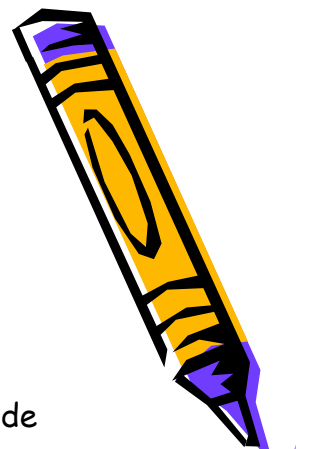
Krivka individuálneho dopytu firmy po VF

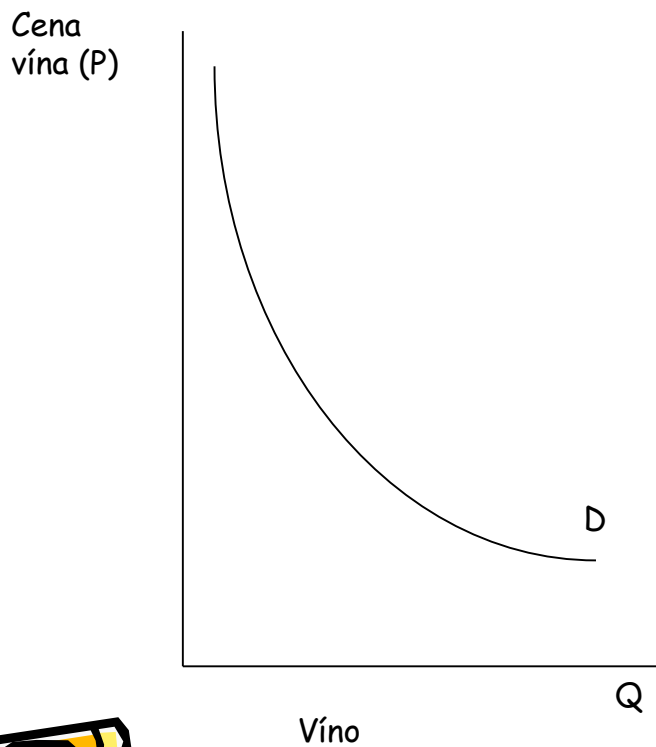
Ing. Zuzana Staníková, PhD.

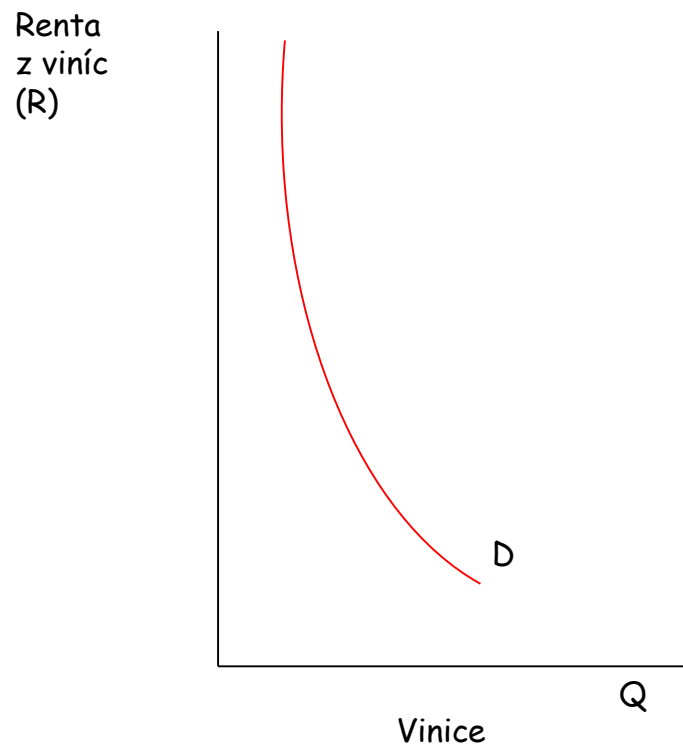
Dopyt po výrobných faktoroch je odvodený dopyt

a) Dopyt po víne z Malých Karpát

b) Odvodený dopyt po pôde

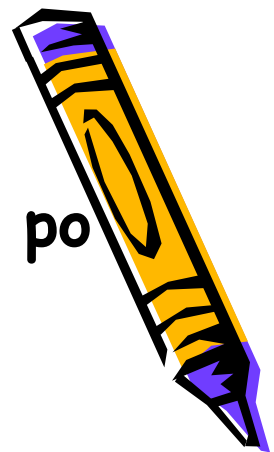

Posun po krivke dopytu po VF

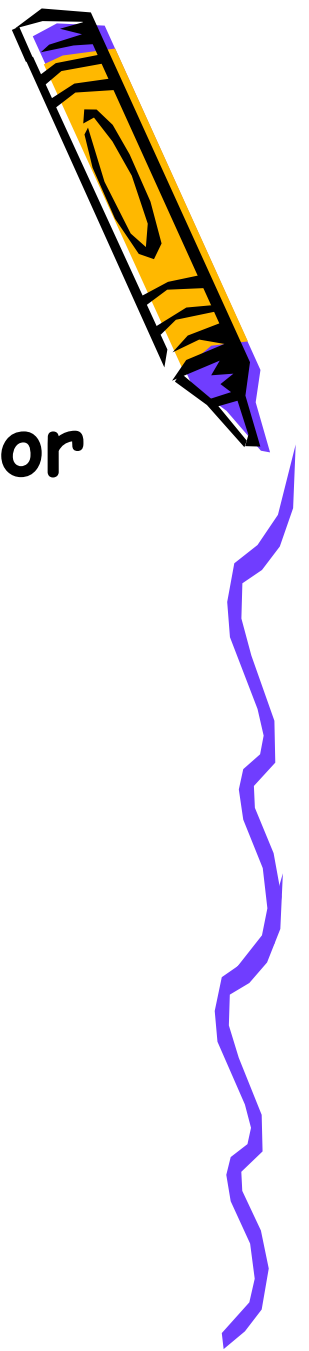
- Vplyvom zmeny ceny VF

Posun krivky dopytu po VF

- Vplyvom zmeny dopytu po vyrábanej produkcii
- Vplyvom zmeny technológie výroby

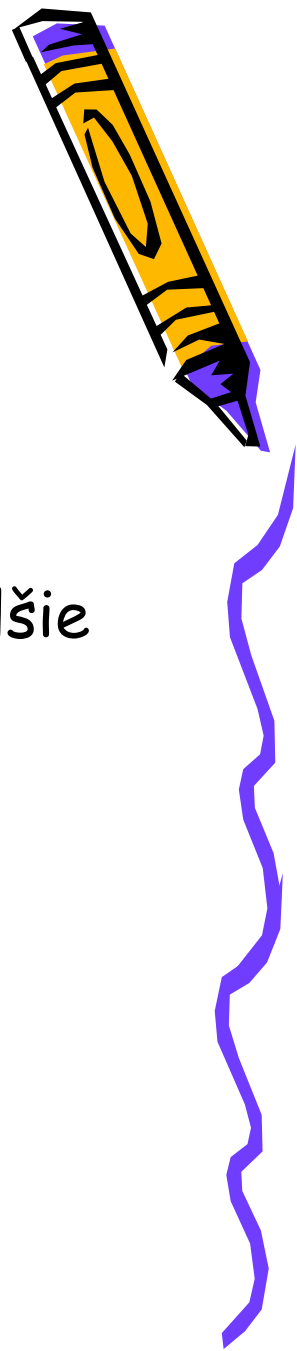
Rozhodovanie firmy na trhu VF

- hraničné náklady na výrobný faktor (MCF - Marginal Cost of Factor)

$$MCF = \frac{\Delta TC}{\Delta F}$$

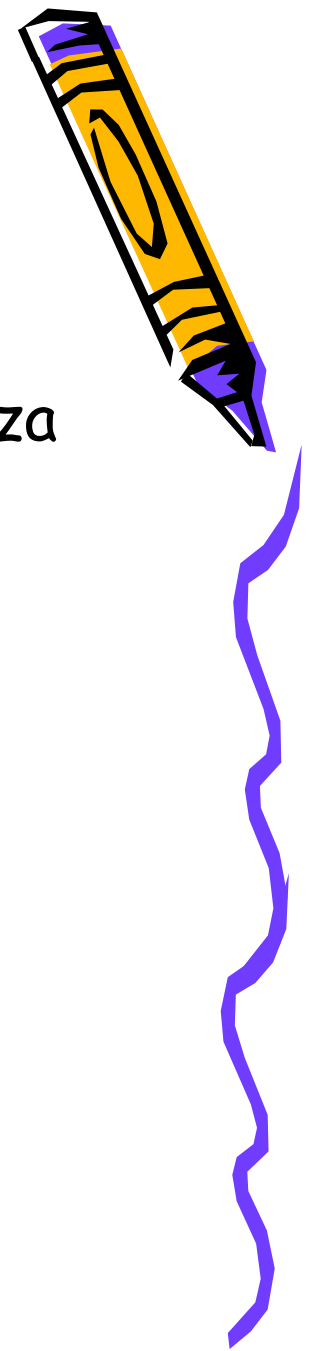
- Rovnováha na trhu VF:

$$MCF = MRP_F$$

- Ak je $MCF < MRP_F$, firma bude nakupovať ďalšie jednotky VF.
- Ak je $MCF > MRP_F$, firma obmedzí dopyt po danom výrobnom faktore.

Rovnováha na dokonale konkurenčnom trhu VF

- hraničné náklady na daný VF sa rovnajú cene, za ktorú ho podnik nakupuje na trhu:

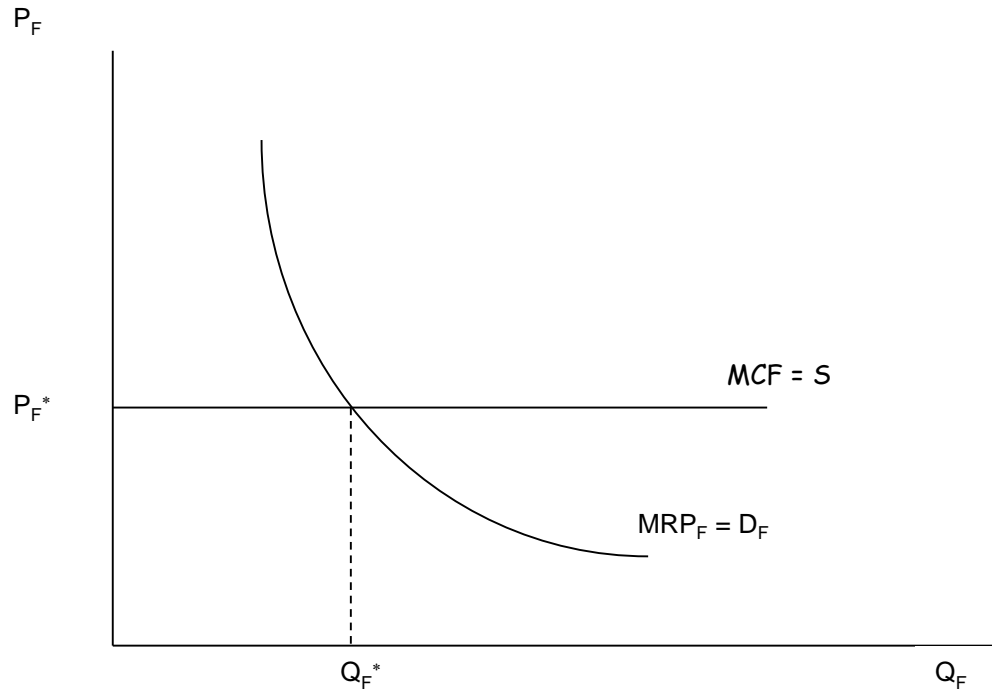
$$MCF = P_F$$

- Rovnováha nastane, keď

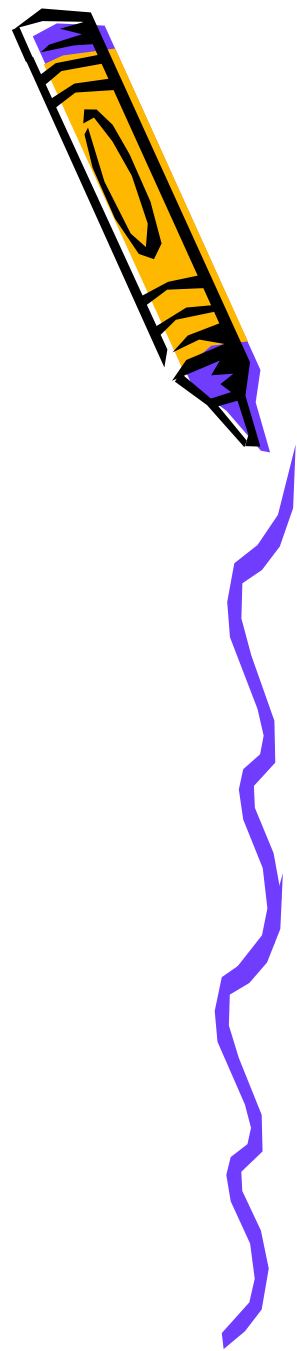
$$MRP_F = P_F$$

Rovnováha firmy na dokonale konkurenčnom trhu VF

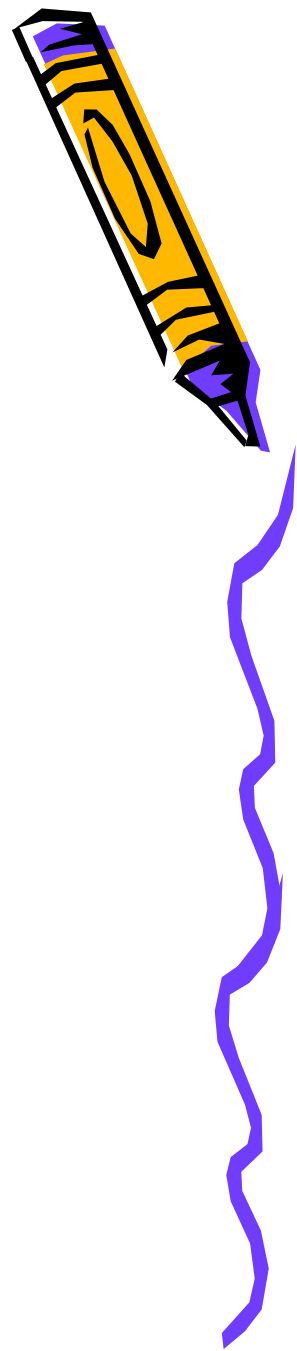

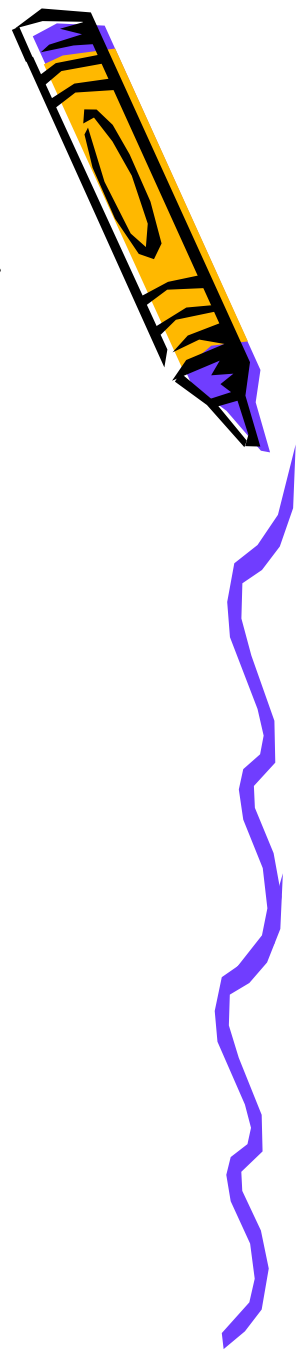
Ing. Zuzana Staníková, PhD.

Trh práce

- Ponuka práce
- tvoria ju domácnosti ako vlastníci práce

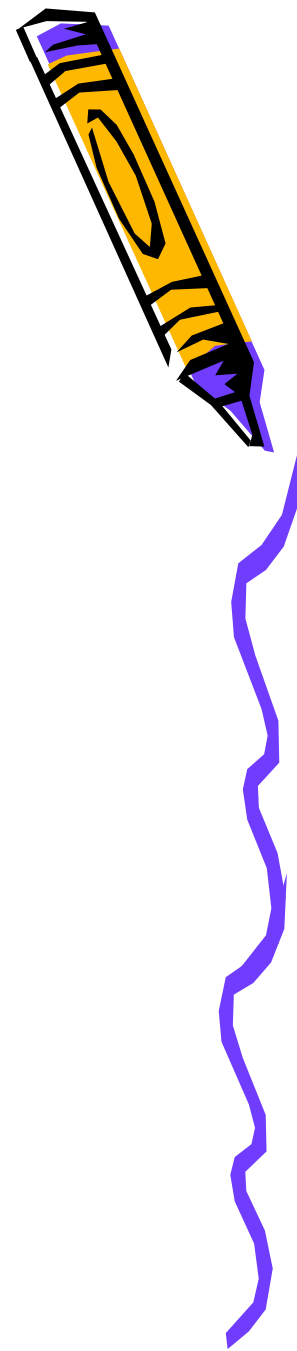

- Ponuka práce v ekonomike je ovplyvnená
  - veľkosťou populácie
  - veľkosťou práceschopného obyvateľstva
  - priemerným počtom hodín odpracovaných pracovnými silami za rok
  - kvalitou a kvantitou vykonanej práce

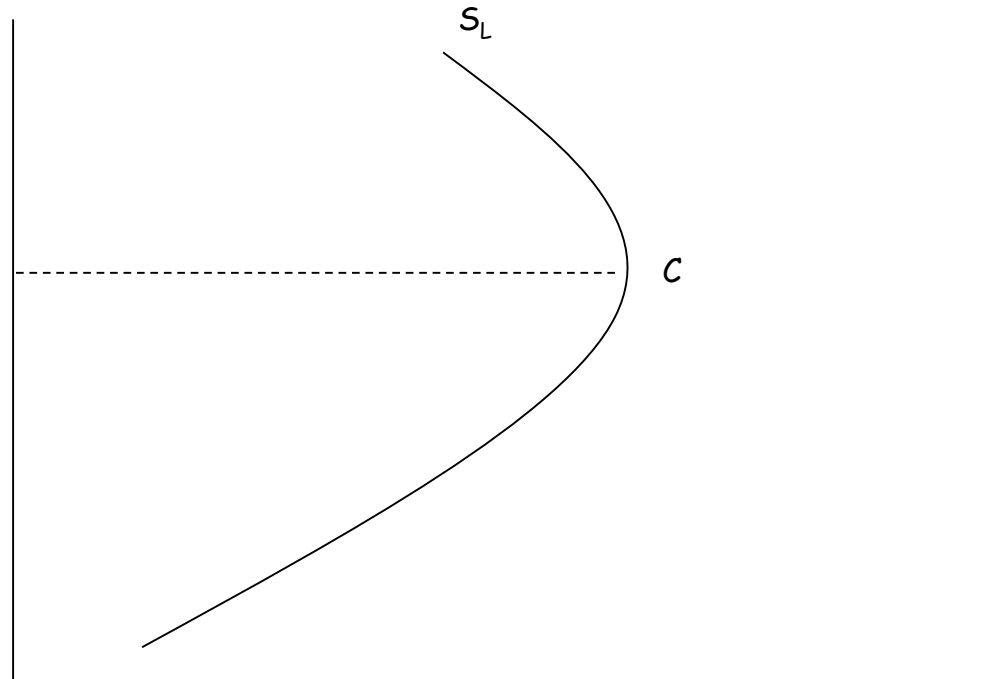

Krivka ponuky práce

Krivka ponuky práce

Mzdová
sadzba (w)

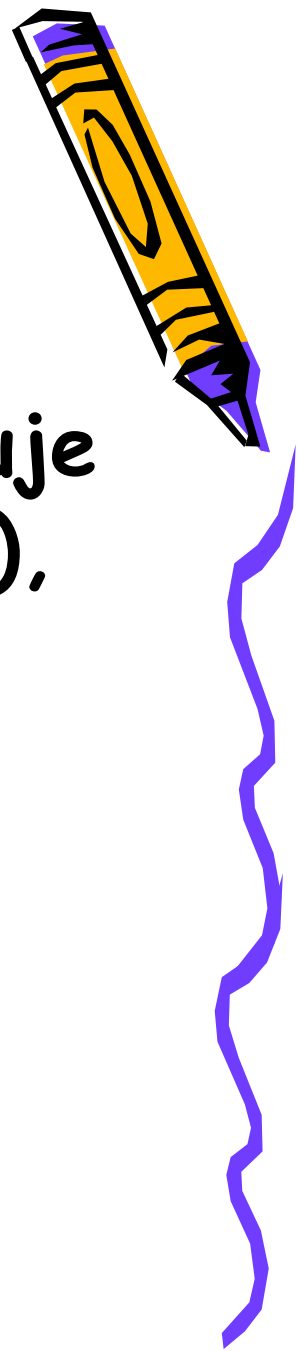

Množstvo práce (L)

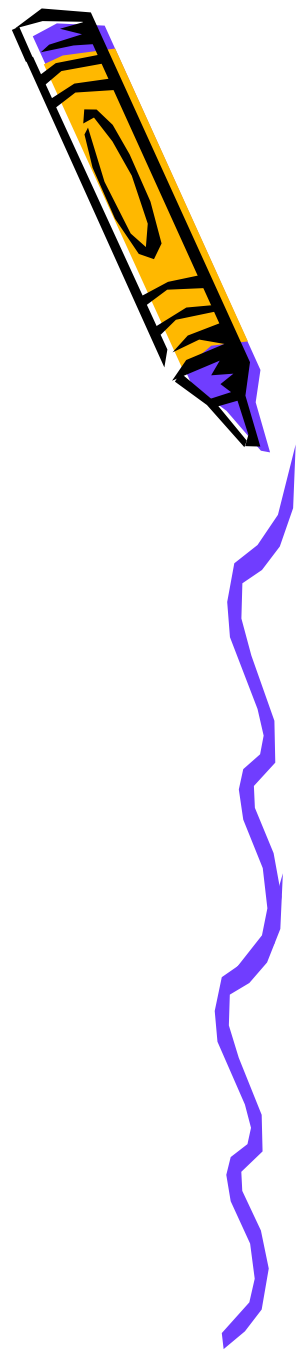
Ing. Zuzana Staníková, PhD.

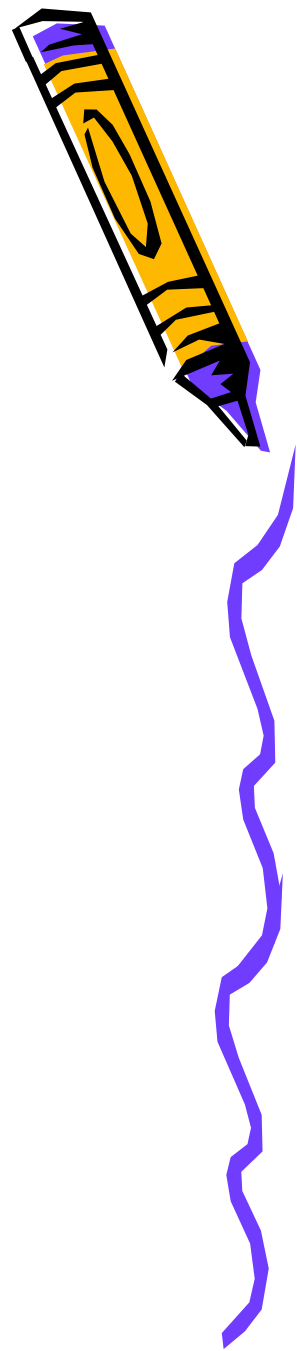
- Tvar krivky ponuky práce vyjadruje vzťah medzi množstvom práce (L), ktoré sú pracovné sily ochotné odpracovať a danou mzdovou sadzbou.

- Tvar krivky ovplyvňujú dva efekty:
- **substitučný efekt**
- **dôchodkový efekt.**

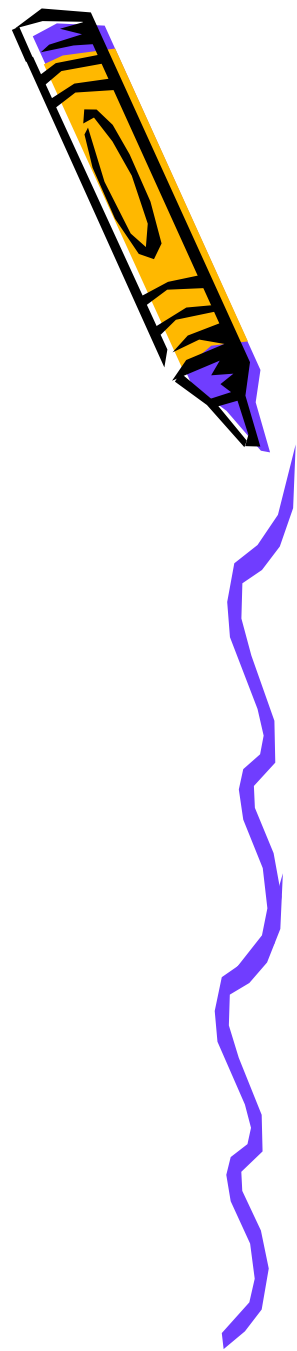
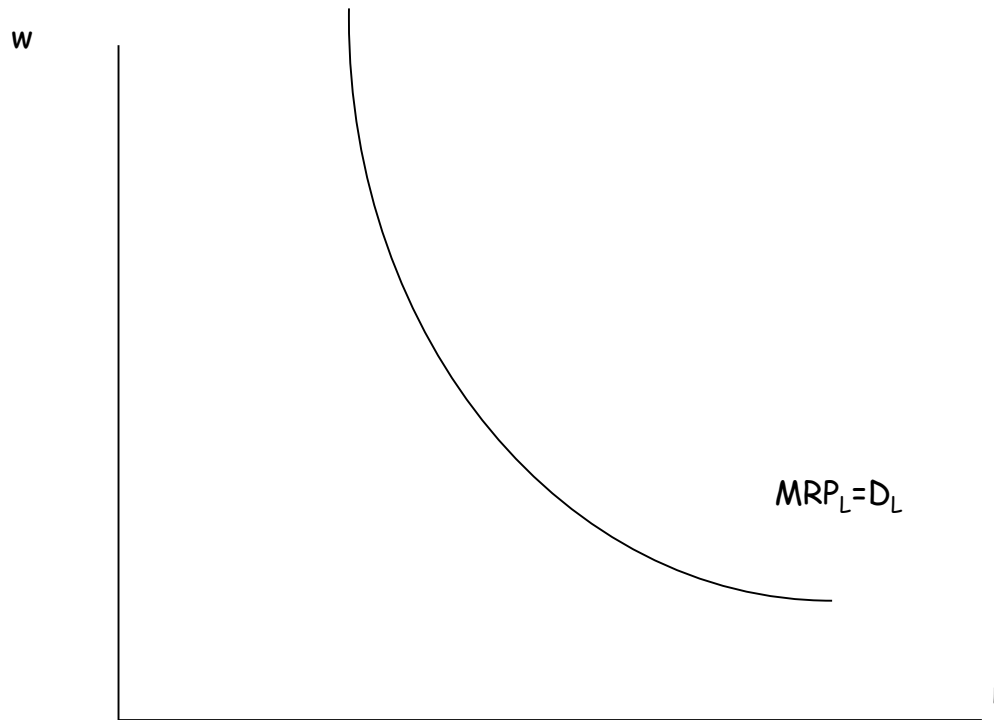

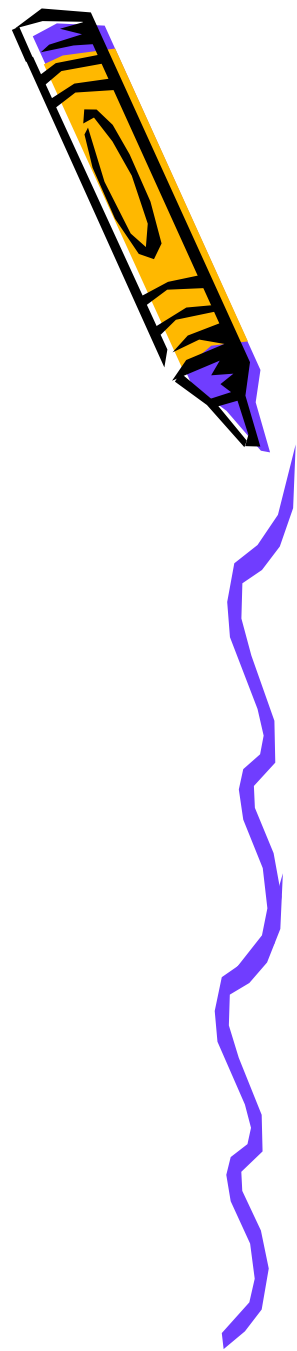
- Dopyt po práci
- určují firmy
- je odvozeným dopytom - závisí od dopytu po statkoch

Krivka dopytu po práci je určená príjmom z hraničného produktu práce (MRP_L).

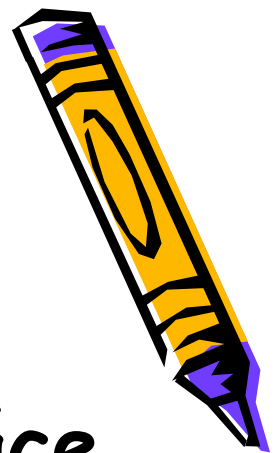
Rozhodovanie firmy na dokonale konkurenčnom trhu práce

- Hraničné náklady na prácu (MCF_L)

$$MCF_L = \frac{\Delta TC}{\Delta L}$$

- Príjem z hraničného produktu práce (MRP_L)

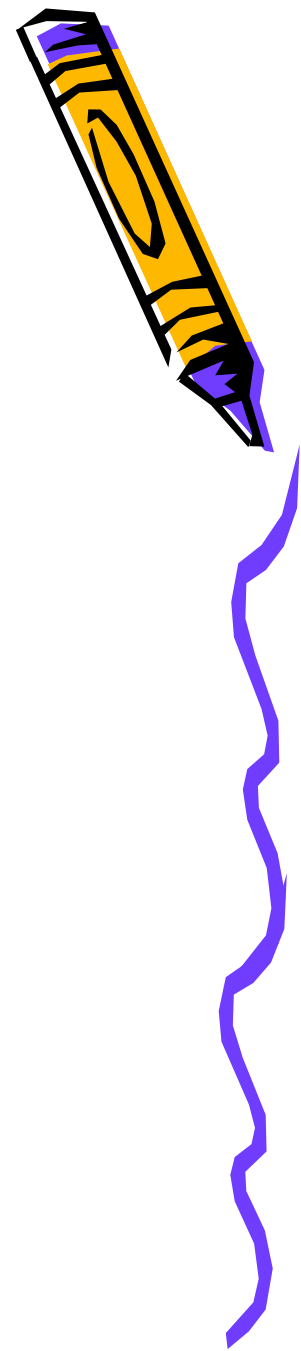
$$MRP_L = \frac{\Delta TR}{\Delta L}$$

- alebo

$$MRP_L = MPP_L \times P$$

Rovnováha na DK trhu práce

- Rovnováha nastane, keď

$$MCF_L = MRP_L$$

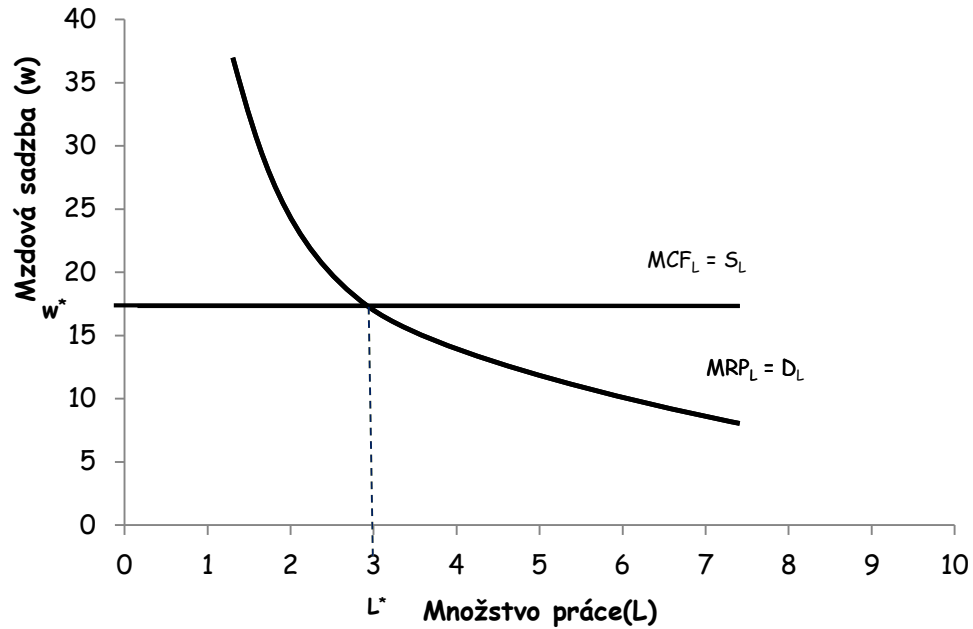
- Pre DK platí, že $MCF_L = w$

- Potom rovnováha nastane, keď

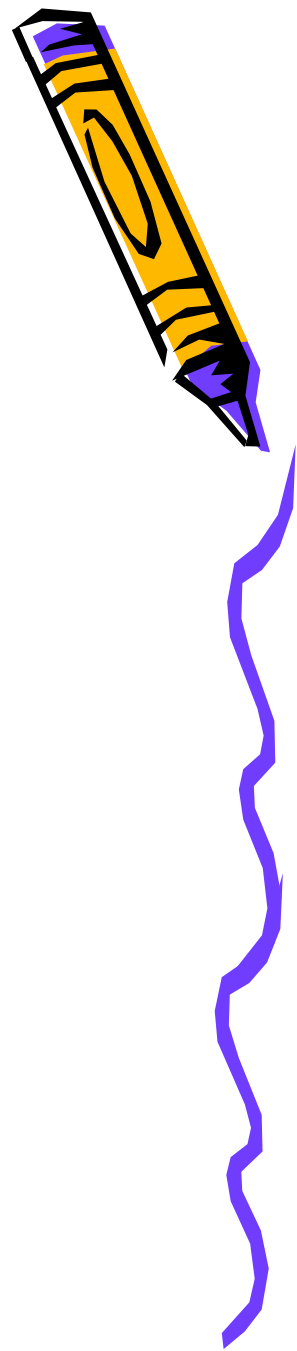
$$w = MRP_L$$

Rovnováha firmy na trhu práce

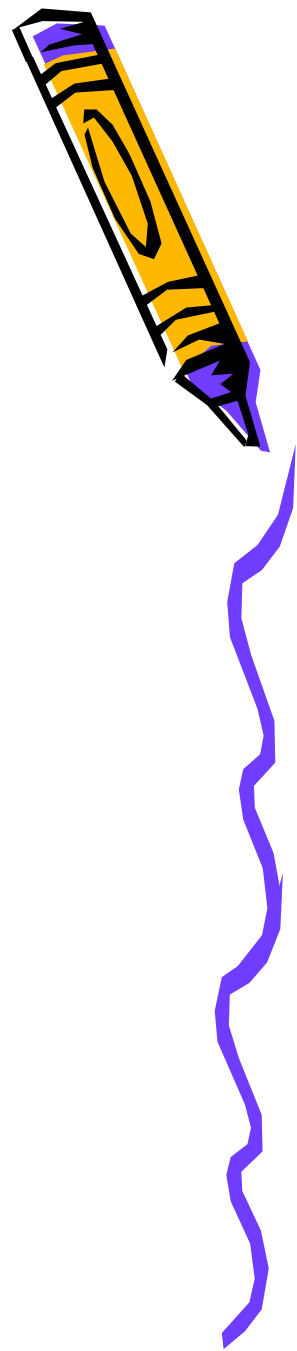

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

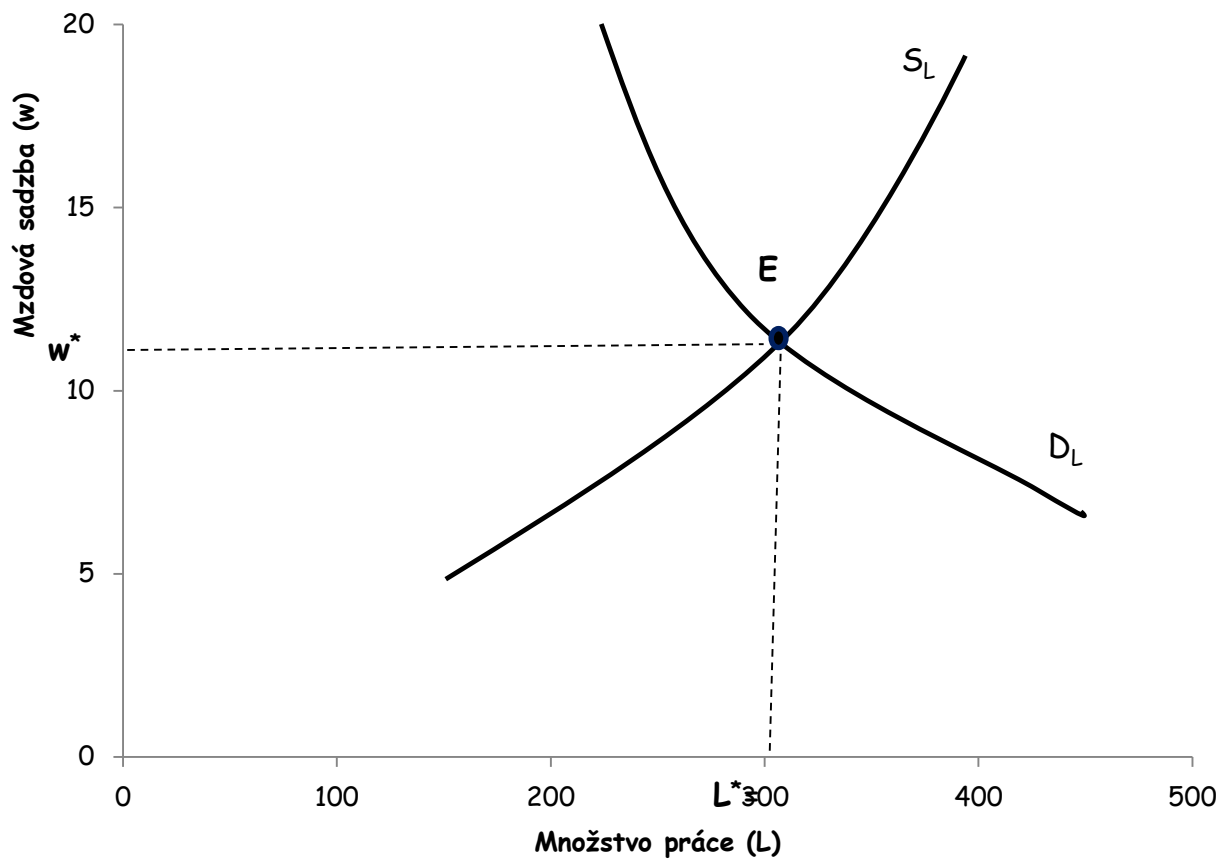

Rovnováha na trhu práce

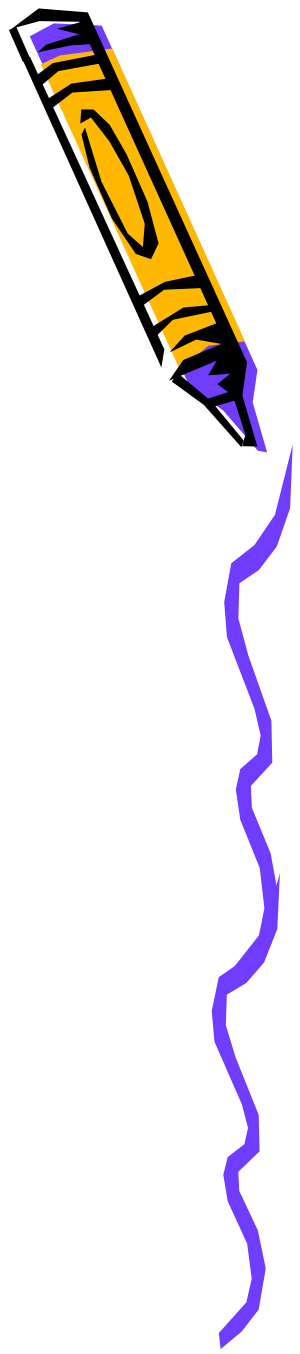

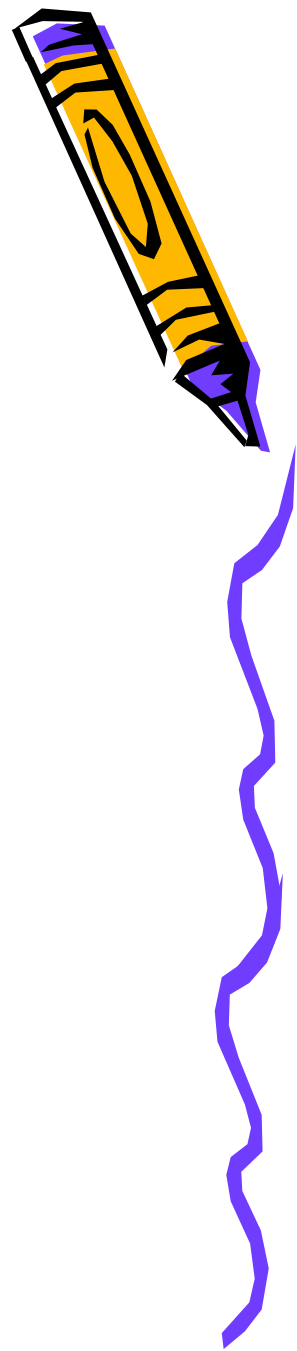
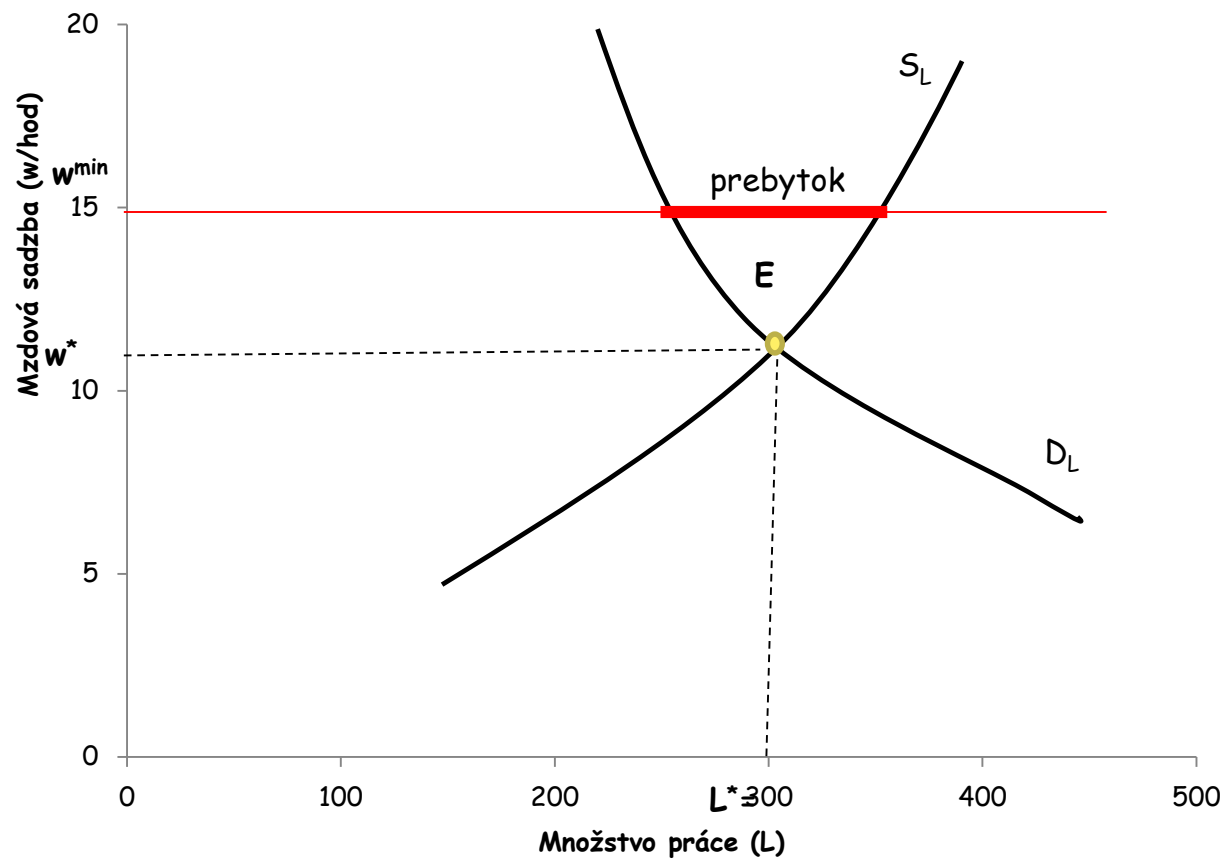
- Trhový dopyt po práci
- Trhová ponuka práce

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

Zdroje:

STANÍKOVÁ, Z.: Ekónómia - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

STANÍKOVÁ, Z.: Úvod do ekonómie, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

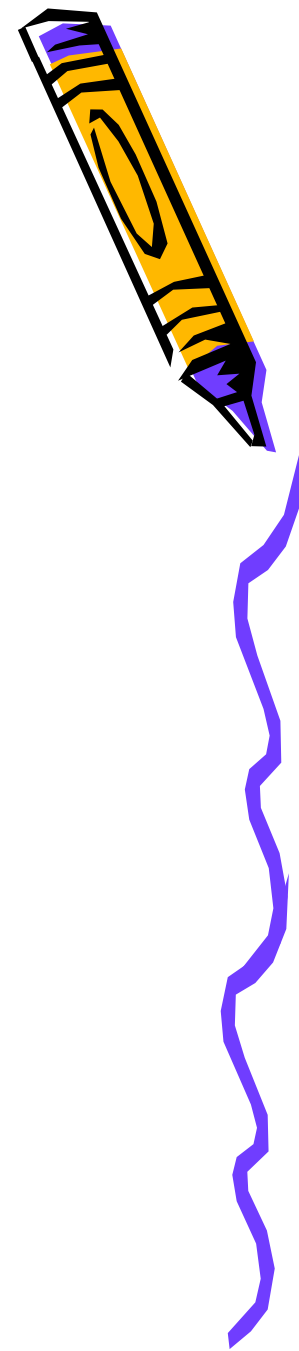
KUCHARČÍKOVÁ, A., HOLKOVÁ, B., KOZUBÍKOVÁ, Z., STANÍKOVÁ, Z., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

KUCHARČÍKOVÁ, A., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie pre informatikov, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

LISÝ, J. a kol.: Ekónómia v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005

PARKIN, M.: Microeconomics, 11 th edition, Pearson Education Limited, UK, 2014

SCHILLER, B. R.: Mikroekonomie, 1. vydanie, Computer Press, Brno 2004

Tento študijný materiál vznikol v rámci riešenia projektu:

„Kvalitné vzdelávanie s podporou inovatívnych foriem, kvalitného výskumu a medzinárodnej spolupráce – úspešný absolvent pre potreby praxe“

ITMS: 26110230090

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Ing. Zuzana Staníková, PhD.